

Verslag en lessons learned Uitgelicht-bijeenkomst Woonoverlast en psychisch kwetsbaren

datum
3 oktober 2012

tijd
9.30 - 15.30

locatie
Silverijn, Utrecht

datum verslag
1 november 2012

pagina
1/3

betreft overleg

Uitgelicht bijeenkomst Aanpak woonoverlast en psychisch kwetsbaren

Woonoverlast en Psychisch kwetsbaren

Op 3 oktober 2012 organiseerde het CCV in Utrecht een uitgelicht bijeenkomst over woonoverlast en de rol van psychisch kwetsbaren daarin. De bijeenkomst werd goed bezocht, er waren ongeveer 60 aanwezigen. Naar goed gebruik op dit soort bijeenkomsten was er ruim gelegenheid tot interactieve deelname onder andere door discussie en het behandelen van een van te voren uitgekozen case.

Katja Steverink, projectleider woonoverlast bij het CCV leidde de bijeenkomst in en gaf de aanwezigen een overzicht van de producten van het CCV op dit gebied.

Mede namens het Ministerie van Binnenlandse Zaken bood *Christa Pronk* van V&J de nieuwe brochure "Helpen en ingrijpen" aan. Deze brochure is een nieuwe bijlage bij de handreiking woonoverlast, die in 2011 verscheen.

Michel Vols, onderzoeker van de Rijksuniversiteit Groningen presenteerde de resultaten van zijn onderzoek naar psychisch kwetsbaren en hun rol bij woonoverlast. Hij constateert dat het probleem groot is, zeker na het wegvallen van de intramurale zorg voor veel van deze mensen. Door het nieuwe wetsvoorstel VGGZ moeten bovendien artsen gaan beoordelen of personen een gevaar voor zichzelf, anderen of de openbare orde gaan vormen. Ze zijn daarvoor echter niet perse competent of bevoegd. Ook worden tegenwoordig huisuitzettingen vaak gebruikt als dwangmiddel, iets dat in bijvoorbeeld Engeland veel moeilijker is: de woning is daar veel meer een grondrecht.

Vols doet drie aanbevelingen:

- Help slachtoffers van woonoverlast in een eerder stadium.
- Voorkom huisuitzetting zoveel mogelijk om ergere problemen te voorkomen.
- Pak de onderliggende oorzaken van woonoverlast aan.

Maud Koekkoek, sociaal psychiatrisch verpleegkundige bij de GGD Amsterdam vertelde over de manier waarop de aanpak van dit probleem in de regio Amsterdam is georganiseerd. Belangrijk hierbij is dat de regie niet alleen bij de gemeente kan liggen en ook niet bij de politie. Zorg en welzijn nemen immers een belangrijke plaats in bij de behandeling van psychisch kwetsbaren. Vanuit de GGD is de tak Vangnet & Advies opgestart die sinds de jaren '90 de zorg coördineert, ook en juist waar de zorgvraag niet vanuit de cliënt zelf wordt gesteld.

Jaap Keijser, zorgcoördinator OGGZ van de politie Noord-Holland Noord, toonde een videoboodschap waarin de burgemeester van Schagen, *Gerrit Westerink*, de ernst van het probleem benadrukte en de aanwezigen aanspoorde van deze bijeenkomst een succes te maken.

Vervolgens liet Keijser de aanwezigen kennis nemen van de aanpak in Noord-Holland Noord. Dit gaat onder de naam "Klein, Snel en Samen NHN". Een beperkt aantal partners, GGD, Verslavingszorg, Politie en GGZ werkt samen in een tweewekelijks casuïstiek overleg. Andere partners staan iets op afstand, wel zijn daar afspraken mee gemaakt op bestuurlijk niveau. Bovendien heeft de politie de code "OGGZ" in haar registratiesysteem toegevoegd bij gevallen van overlast. Door deze aanpak kan de politie, door zijn informatiepositie, vroeger signaleren als het mis dreigt te gaan. Door de slagvaardigheid van het overleg en de korte lijnen naar de uitvoering kan vervolgens in een vroeg stadium worden ingegrepen. Dit heeft geresulteerd in een flinke daling van het aantal gevallen op de middellange termijn.

Riet van Loon van het Platform Woonoverlast ondervroeg daarna *Martha van der Linden*, Procesregisseur Overlast van het Meldpunt Bijzondere Zorg regio Nijmegen. Dit meldpunt is veel meer dan een loket de spil in de aanpak in de regio Nijmegen. Zo onderhouden zij voor cliënten de contacten met instanties zoals de woningbouwcorporatie. Opvallend is haar oproep om je bij overlastgevers als "gast" te gedragen. Hoe het ook zij, het is het huis van de mensen, hoezeer ze dat zelf ook mogen verwaarlozen. Riet van Loon toonde een kaart waarop de meldpunten staan aangegeven die bekend zijn bij het Platform Woonoverlast. Ze riep op om meldpunten die nog niet bekend zijn bij het platform op te geven om zo het beeld compleet te krijgen en de contacten te benutten.

Discussiepunten, casus en lessons learned

De aanwezigen kregen ruim de tijd om te discussiëren, tijdens en na de presentaties. De uiteenlopende aanpakken, vroegsignalering aan de ene kant, dwangmiddelen in een later stadium aan de andere kant, kwamen ter sprake. De casus ging over een multiprobleem gezin waarin sprake was van een of meerdere psychisch kwetsbare gezinsleden.

De 'lessons learned' van deze dag, mede naar aanleiding van de casus:

- Help veroorzakers van woonoverlast in een eerder stadium om bijvoorbeeld huisuitzetting te voorkomen. Zeker psychisch kwetsbaren vragen vaak niet zelf om hulp, dus de gemeente en haar partners zullen een actieve houding moeten hebben om deze mensen te helpen.
- Signaleer vroeger, voordat het probleem te groot wordt. Zet een meldpunt woonoverlast op, waar klachten worden geregistreerd en de voortgang van de aanpak wordt bewaakt. Onderzoek bij iedere melding van woonoverlast of de veroorzaker goed aanspreekbaar is of niet.
- Voorkom huisuitzetting zoveel mogelijk om ergere problemen te voorkomen.
- Pak de onderliggende oorzaken van woonoverlast aan zoals psychische of financiële problemen.
- Samenwerking tussen partijen is cruciaal. Wanneer psychisch kwetsbaren overlast veroorzaken moeten gemeenten, politie, OM, corporaties en zorg nauw samenwerken om voor deze mensen de passende zorg te regelen en de overlast te beëindigen.
- Regie is ook uitermate belangrijk; wie neemt die in welk stadium? De gemeente heeft de regie over een goede dossieropbouw en bewaakt veelal de

voortgang in de aanpak van overlast. Maar ook een partner als een woningbouwcorporatie kan het heft in handen nemen.

- Manage de wederzijdse verwachtingen, wat zijn de mogelijkheden van de betrokken partners. Iedere partner heeft een taak in het tegengaan van woonoverlast; elk vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid.
- Manage de verwachtingen van de buurtbewoners, doe een beroep op hun tolerantie.
- Wees ook duidelijk naar de overlastpleger toe, geef aan dat huisuitzetting dreigt. Huisuitzetting wordt door veel overlastveroorzakers ervaren als het ergste wat hen kan overkomen. Benoem duidelijk de consequenties van het overlastgevend gedrag en geef aan wat de mogelijkheden zijn om hulp te krijgen.
- Laat de overlastplegers contracten afsluiten met sancties als dwangmiddel bijvoorbeeld een nieuw huurcontract met voorwaarden.
- Wees terughoudend met hufferwoningen, er moet veel omheen georganiseerd worden*.
- Zet buurtbemiddeling in een vroeg stadium in. Ook bij psychisch kwetsbaren kan buurtbemiddeling in een vroeg stadium nog als instrument ingezet worden.
- Gebruik eigen kracht conferenties als middel.

* Een van de aanwezigen gaf het voorbeeld van een huurder die dusdanig veel overlast veroorzaakte dat deze uit zijn hufferwoning moest worden gezet!

Voor meer informatie en uitwerking van bovenstaande thema's lees de Handreiking 'Aanpak Woonoverlast en Verloedering' en de brochure 'Helpen en ingrijpen bij woonoverlast door psychisch kwetsbaren'.